

nevylučuje, nechráni drobného pachtýře (podpachtýře) proto, že učinil pachtovní (podpachtovní) smlouvu, nýbrž proto, že pachtovany (podpachtovaný) pozemek jako malorolník obdělává a dále obdělávati chce; pachtovní (podpachtovní) smlouva jest zde jen předpokladem spravedlivé držby žadatele. Také není k obnově pachtu ve smyslu uvedeného zákona potřebí nové smlouvy, nýbrž obnova se děje jednostranným prohlášením pachtýře (podpachtýře) i proti vůli propachtovatele. Pro zásady smluvního práva není tedy při výkladu dotyčného ustanovení místa. Správným jest proto jen výklad, jenž vidí ve výrazu zákona »propachtovateli (vlastníku-pachtýři)« označení toho, kdo má právo na držbu pachtovaného (podpachtovaného) pozemku po skončení pachtovní (podpachtovní) doby. Skončí-li se tedy, jako v tomto případě, pacht spolu s podpachtem, jenž má býti prodloužen, a nemůže-li již podpacht býti prodloužen jako podpacht, nýbrž jen jako přímý pacht, stačí oznámení ve smyslu §u 1 zák. o obnově drobných zemědělských pachtů, učiněné přímo o vlastníku, aby bylo dosaženo účinku, že podpacht se obnovuje jako přímý pacht proti vlastníku. Odvolací soud se tedy neprávem nezabýval otázkou, zda oznámení, podané dle zjištění prvního soudu žalovanou žalujícím obročí, bylo včasné a řádné ve smyslu zákona o obnově drobných zemědělských pachtů ze dne 13. července 1922, čís. 213 sb. z. a n. Odvolací řízení zůstalo neúplným, a bude odvolacímu soudu doplniti řízení ve vytčeném smyslu a zejména objasniti, zda oznámení žalované vyhovovalo předpisům uvedeného zákona a zda způsobilo obnovu pachtu sporného pozemku, když vlastník nepodal v předepsané lhůtě námitek. Nelze namítnouti, že o obnově pachtu jest jednati v řízení nesporném, neboť jde pouze o otázku, zda jest odůvodněna námitka žalované proti žalobnímu nároku, že nastala v roce 1922 obnova pachtu, poněvadž byly splněny podmínky zákonné; o této námitce lze však jednati toliko ve sporu.

Čís. 4141.

Náhrady za koně, na Slovensku odvedené a napotom vojenskou správou majiteli proti jeho vůli vrácené, nelze se domáhati ani žalobou na zemském civilním soudě v Praze.

(Rozh. ze dne 16. září 1924, R I 711/24.)

Za mobilisace na Slovensku koupil dle tvrzení žalobce stát od něho koně, kupní ceny však nezaplatil, nýbrž vyzval žalobce po skončené mobilisaci, by si koně vzal zpět, a, když se žalobce zdráhal tak učiniti, donutil prý ho k tomu pohrůžkou, že koně budou odevzdány obci. Proti žalobě zadané na zemském soudě v Praze o zaplacení kupní ceny namítl žalovaný erár nepřípustnost pořadu práva. Soud první stolice námitce vyhověl a žalobu odmítl, rekursní soud zamítl námitku nepřípustnosti pořadu práva.

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

D ů v o d y:

Jde o to, zda koně byly žalobci odebrány dle zákonného článku LXIX:1912, jak tvrdí on, či dle zákonného článku LXVIII z téhož roku, jak tvrdí žalovaná strana, i má rekursní soud za to, že otázka ta není jasná, nebyvši probrána, že však jest rozhodna, ježto jedině v případě, že by šlo o zákon druhý, jest pořad práva vyloučen. Avšak v tom mu nelze dáti za pravdu, neboť ať jde o zákon ten neb onen, vždy jest pořad práva vyloučen. Co se týče druhého, jenž pořad platí, je to jasno a bezesporo vzhledem k předpisu jeho Šu 33, kde nároky toho druhu odkázány jsou na zvláštní správní komisi. Zbývá tedy jen otázka, jak jest tomu v případě zákona prvního, jenž sice nyní zákonem ze dne 13. května 1924, čís. 117 sb. z. a n. zrušen jest, avšak v době, když případ se stal, ještě platil. Zákon první týče se o d v o d u koní (a povozů) a odpovídá mu podstatně stejně znějící zákon ze dne 21. prosince 1912, čís. 235 ř. zák., zákon druhý pak týče se v á l e č n ý c h ú k o n ů, pod něž spadá i poskytnutí koní k použití v povozní neb soumarové službě a odpovídá mu podstatně stejně znějící zákon ze dne 26. prosince 1912, čís. 236 ř. zák. Zákon první, o nějž jde, stanoví, že koně, potřebné k účelům mobilisačním, opatří se odvodem (§ 2), za tím účelem provede se nejprve jich třídění zvláštní komisí (§§ 4, 5), potom z koní, uznaných za způsobilé, vojenský zástupce vybere potřebný počet, načež se určí hodnota každého vybraného koně podle cen, udaných ve vyhlášce, a, není-li s ní majitel spokojen, tři znalci komisi přidělení koně jeho odhadnou, proti kteréž takto určené odhadní ceně nedopouští se opravný prostředek (§ 6), cena ta vpíše se do evidenčního lístku (§ 9) a, bude-li kůň na vypořádání odevzdán, vyplatí se hned nebo poštovní spořitelnou v 6 nedělích (§ 10). Docela obdobné jest tomu také s koňmi, evidenčními lístky nepodělenými, jež dodati povinni jsou držitelé dopravních prostředků (§ 14), neboť i ohledně určení a výplaty ceny za ně platí totéž, co předepsáno v Šu 6 a 10 ohledně koní lístky evidenčními podělených (§ 17). Cena jest i zde s konečnou platností pořadem správním určena a jde jen o to, jak se jí odevzdatel koní domůže, když ve skutečnosti nebyla vyplacena tak, jak § 10 káže, nemaje exekučního titulu, t. j. písemného výroku úředního, ukládajícího státu výplatu v určité lhůtě, nýbrž posud pouze předpis zákona, jež ovšem exekučním titulem sám o sobě není. Není-li přípustno, aby, dovolávaje se ceny zákonitě určené, nastoupil pořad práva, žádaje, aby erár odsouzen byl cenu tu v pariční lhůtě civ. soudního řádu i s úroky z prodlení ode dne zákonné splatnosti zaplatiti a tak si exekuční titul opatřil, neboť lze zajisté říci, že kůň veřejnoprávním aktem mu odebraný byl jeho s o u k r o m ý m v l a s t n í c t v í m a že tedy vzhledem k zásadě pretium succedit in locum rei i cena jeho na místo něho nastupující jest jeho soukromoprávním nárokem, který tedy náleží na pořad práva soukromého? Tuto otázku dlužno i přes tento důvod pro její kladné zodpovědění svědčící zodpověděti záporně a pořad práva za nepřípustný uznati. Neboť i v případě čl. LXVIII a zákona čís. 236/12 šlo by takto o soukromoprávní nárok, t. j. o nárok na náhradu za použití koní a přece jest zde nárok ten Šem 33 z pořadu práva vyloučen, jak už shora vytčeno, pročez jest na snadě, že ani v při-

padě čl. LXIX a zákona čís. 235/12 nebude to dle úmyslu zákonodárce jiné, a dlužno tedy otázku, jak odevzdatel koní má si k vyplacení ceny pomoci, nemaje exekučního titulu, zodpovědětí poukázáním na § 22 zákona, kterýž stanoví, že »rozhodování o sporných otázkách, vyskytнувších se při použití tohoto zákona, patří do oboru správních vrchností a konečně rozhoduje ministr honvedů« (zemské obrany), a který patrně nechce míti a nemá v podstatě jiného smyslu, než § 20 zákona č. 235/12, platného v historických zemích, jenž tu praví, že rozhodovati o z á v a d á c h a s t í ž n o s t e c h přísluší politickým úřadům, v poslední instanci ministeriu zemské obrany. Jestliže tedy stát ustanovenou cenu neplatí, je to »závada«, »sporná otázka«, pro kterou odevzdatel koně musí si podati stížnost, o níž rozhodne se pořadem jmenovaných správních úřadů, do jichž rozhodnutí lze si pak stěžovati u Nejvyššího správního soudu, jak to souhlasí s předpisem §u 2 čís. 6 zákona ze dne 2. listopadu 1918, čís. 3 sb. z. a n. Avšak má-li tu místo tento předpis, je vyloučena příslušnost zemského soudu v Praze dle zákona z téhož dne čís. 4 sb. z. a n. Dodati jen dlužno, že žalobce dle obsahu svého přednesu netvrdí prostou k o u p i, nýbrž právě o d v o d dle cit. zákona, jak tomu svědčí zejména obsah jeho přípravného spisu podaného dne 21. dubna 1924, a že tedy rekursní soud neprávem staví se na stanovisko, že byly-li koně »koupenny«, pořad práva vyloučen není. Třeba totiž žalobce užíval i výrazu »odkoupení«, je to vzhledem k celému obsahu jeho přednesu a vzhledem k tomu, že nežaluje u obecného soudu příslušného pro soukromoprávní poměr z kupní smlouvy, nýbrž u fora stanoveného zákonem čís. 4/18, jen jiný výraz pro odvod. Otázku soukromoprávní koupě nesluší tedy do toho zavlékati, ale ovšem právě proto se rozumí, že mohl-li by žalobce pouhou koupí dokázati, pořad práva mu tímto rozhodnutím zamezen není naopak právě vyhrazen, protože zde se rozhoduje toliko o příslušnosti pro poměr z veřejnoprávního aktu odvodu. Konečně dlužno doložiti, že dle žaloby byly žalující straně převzaté koně přes její protest vráceny a ona že je na účet eráru prodala. Než ani tu nelze na věc pohlížeti s jiného hlediska, než se stanoviska zákona o odvodu, neboť žalobce účtuje pořad odvodní cenu, kterou ovšem nazývá kupní, a jen připočítává útraty dražby a zvěrolékařské prohlídky; důvodem nároku pořad zůstává odvod a nikoli vrácení koní, z něhož přece se pro něj nic odvozovati nedá.

Čís. 4142.

Do usnesení vyrovnávacího komisaře, jímž bylo dle §u 12 vyr. řádu odloženo prodejové řízení, zahájené k žádosti mezizasílatele ohledně zasílaného zboží, může si stěžovati i zasílatel.

(Rozh. ze dne 16. září 1924, R I 720/24.)

Ve vyrovnacím řízení firmy Z. odložil vyrovnací komisař podle §u 12 vyr. ř. prodejové řízení, zahájené ohledně zasílaného zboží, k žádosti mezizasílatele firmy Sch. a Co. v Lindavě. Do usnesení stě-